

ייבוש החולה: יחסי גומלין בין האדם לטבע

מערך שיעור

מידע למורים

<p>התלמידים יקראו חלקים מהכתבה העוסקת בייבוש החולה, יבינו מדוע הוחלט על ביצוע הפרויקט, מה היו הבעיות שהובילו להחלטה וכיצד הייבוש היה אמור לפתור אותן. לאחר מכן יעבדו התלמידים בקבוצות ויכינו תרשים זרימה המתאר את תוצאות ייבוש החולה. לסיכום, התלמידים ידונו בפורום הכיתתי בשאלה העקרונית של התערבות האדם בטבע.</p>	<p>תיאור קצר של השיעור</p>
<ul style="list-style-type: none"> • גאוגרפיה לכיתה ח' – נושא הלימוד: תהליכים מחזוריים בכדור הארץ: פנימיים וחיצוניים; תהליכים חיצוניים – השפעת האדם • כל כיתה שיוצאת לביקור באגמון החולה – לקראת הביקור 	<p>קהל יעד</p>
<p>הכתבה מפעל ייבוש החולה, חרות 1951</p>	<p>פריטי מקור שהשיעור מתבסס עליהם</p>
<p>שיעור של 45 דקות</p>	<p>אורך הפעילות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • על ייבוש החולה באתר אגמון החולה • על ייבוש ימת החולה ושיקום האזור באתר הקרן הקיימת לישראל • על פרויקט החולה באתר רשות המים • סרט קצר על ייבוש אגם החולה, הטלוויזיה החינוכית 	<p>חומר רקע למורה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מקרן • כיתת מחשבים • רישום לאתר easel.ly. האתר הוא חינוכי ויש להירשם אליו באמצעות מייל. • בחירת כמה תמונות להקרנה בכיתה מאוסף התמונות של החולה באתר הקרן הקיימת. 	<p>ציוד והכנות מוקדמות</p>

מהלך השיעור

מהלך ההוראה ואורך משוער	תיאור הפעילות
קריאת חלקים מהכתבה ודיון קצר עליהם (כ-15 דקות)	<p>הקרינו על גבי לוח הכיתה את פריט המקור <u>'מפעל ייבוש החולה'</u> משנת 1951. הסבירו שהיום נלמד על פרויקט עצום ממדים, שבו אנו, בני האדם, שינינו את פניו של הטבע. נבין מה היו הסיבות לביצוע הפרויקט, והתלמידים יגלו מה היו תוצאותיו והשפעותיו לעתיד.</p> <p>הראו לתלמידים על המפה שבכתבה או במפה אחרת את מיקומה של ימת החולה.</p> <p>הטילו על כמה תלמידים לקרוא בקול את החלקים הבאים מתוך הכתבה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 'שטח החולה' - הפסקה האחרונה בחלק 'מקורות המים' (מתחילה במילים 'ביצות החולה משמשות מקור...') - 'מה יעשו בשטח הים המיובש' - 'סיכום' <p>ערכו דיון קצר שמטרתו לוודא הבנה. בין היתר, אפשר לשאול:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מהי ימת החולה? • מה הבעיות הקיימות בים החולה? • מה הפתרון המוצע ומה מטרתו? <p>תוך כדי הדיון מומלץ להקרין על הלוח כמה תמונות של <u>ימת החולה</u> מאתר הקרן הקיימת לישראל. הקרינו תמונות מן התקופה שלפני הייבוש או במהלכו.</p> <p>בשלב זה ספרו לתלמידים בקצרה על פרויקט הייבוש ומהלכו. מידע נוסף תוכלו למצוא בקישורים לעיל. ניתן גם להקרין <u>סרט קצר</u> שימחיש את ממדי מפעל הייבוש.</p> <p>ייבוש החולה נחשב לפרויקט עצום ממדים, מסובך ובעל משמעות רבה במדינת ישראל הצעירה.</p>
הכנת תרשים זרימה המתאר את תוצאות ייבוש החולה –	<p>חלקו את התלמידים לקבוצות קטנות. כל קבוצה תחפש באינטרנט מידע על ייבוש החולה, ובאמצעות הכלי האינטרנטי http://www.easel.ly תכין תרשים זרימה המתאר את תוצאות ייבוש ימת החולה.</p>

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
<p>על התרשים לכלול:</p> <ul style="list-style-type: none"> - תוצאות חיוביות - תוצאות שליליות - תוצאות שלא צפו אותן מראש - כיצד התמודדו שנים לאחר הייבוש עם תוצאותיו והשפעותיו (כמה מהתוצאות אפשר לסווג הן כתוצאות שליליות והן כתוצאות בלתי צפויות). <p>זו דוגמה לתרשים זרימה כזה.</p> <p>על כל קבוצה להירשם באמצעות מייל וסיסמה כדי שתוכל להכין תרשים באופן עצמאי. אלו הנחיות כתובות לשימוש באתר וסרטון הסבר.</p> <p>לאחר שסיימו להכין את תרשימי הזרימה, כל קבוצה יכולה לשתף את שאר הקבוצות בתרשים שלה (על ידי שליחת קישור למייל של המורה, לאתר בית הספר וכו' – על פי הנחיית המורה).</p> <p>המורה תקרין על הלוח את תרשימי הזרימה של הקבוצות ותסכם בקיצור את המידע המופיע בהם. הדגישו את הנקודות הבאות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • המטרות החשובות של ייבוש החולה מומשו (יצירת מקורות פרנסה, הגדלת שטחי החקלאות באזור). • האזור שוקם בהצלחה וכמעט כל הנזקים שנוצרו בעקבות הייבוש נעלמו. • ישנו ויכוח בנוגע לתוצאות שלא נצפו מראש: האם ייבוש החולה היה טעות, או שבכל זאת, הרווח שבייבוש עלה על ההפסד? 	<p>עבודה בקבוצות (כ-20 דקות)</p>
<p>העלו לפורום הכיתתי שאלות לדין ערכי מהותי:</p> <ul style="list-style-type: none"> • האם לנו, בני האדם, ישנה הזכות להתערב ולשנות את הטבע? אם כן, באיזו מידה? • האם יש מעשים שהם בגדר קו אדום, שאסור לעשותם? האם כל דבר שיועיל לאדם הוא לגיטימי, גם אם הוא משבש ולפעמים אפילו הורס את הטבע? <p>הזמינו את התלמידים להיכנס, לחוות את דעתם ולהגיב על דעות אחרות.</p>	<p>מטלת בית</p>